

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De donationibus sub conditione vel modo validis, vel reuocabilibus, vel
non reuocabilibus. Cap. XXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

talis non est inter Hispanos: quia ei suffragatur prædicta Hispanica lex: quia fauet validitati donationis huius absenti solenniter coram testibus factæ: magis auscultanda est.

¶ Sed quid videretur dicendum, si donatio facta fuerit præsentis donatario tacenti, an valida erit. Dico ergo primo quod præsentis donatarius si taceat dum sibi fieri donationem videt: adhuc donatio valida esse videtur dicendum si regulam iuris hic auscultemus in 6. regul. 43. qui tacet conlente videtur. Quæ regula secundum interpretes, & glossam maximum locum habet in favorabilibus: inter quæ computatur donatio. Erit igitur valida donatio facta præsentis, & tacenti: ita Iulius Clarus materia de donationibus contra fratrem Iosephum de vor. quâvis crediderim, quod sicut ait Sotus pars cui promissa sunt sponsalia, vt illa acceptet si nihil in præsentis spondeat: sed tēpus deliberandi accipiat: diuq; deliberationem prolatet, censetur alterius promissionem contēnere. Sic & in hoc casu, si donatarius, qui tacuit cum donatio facta fuit sibi præsentis, deliberationem acceptandi eam expresse, vel eam postulandi prolatet, iam eam censetur contēnere.

Q⁵⁷.
e Sotus in
4. sentent.
tom. 3. 2. di
st. 27. q.
2. art. 1. cir
ca primam
conclusio-
nem.

¶ De donationibus sub conditione vel modo validis, vel reuocabilibus, vel non reuocabilibus.

CAP. XXVIII.

PORRO quoniam materiam de donationibus aggressi sumus illucidare, de donationis sub cōditione emisse validitate non est hic nobis prætereunda disputatio. Queritur ergo an talis donatio sub conditione robur valoris obtineat. Igitur pro appertione difficultatis statuamus has propositiones. Quarum prima sit secundem ius civile conditio impossibilis, vel turpis de futuro, vel matrimonij impeditiua, scilicet lego Mariæ mille, si nō nupserit, vel maioris boni impeditiua, scilicet si religionem non ingrediatur: donationem præsentem in testamento factam, quoad forum exterius non inualdat. Patet conclusio, quia huiusmodi conditiones in iure pro non appositis

Q⁶¹.

a Vide ff. de condit. & demon. struat. positus habentur. Quare ex hac conclusione colligitur quod in foro exteriori donatio facta sub conditione aliqua ex prædictis quatuor per testamentum relicta etiam non existente conditione, valet, vt diffinitur cap. fina. & cap. verum de conditionibus appofitis.

¶ Secunda conclusio, si loquamur in foro cōscientiæ donatio facta sub vna conditione ex prædictis præmissis quatuor impossibilibus, vel turpibus, vel matrimonij, vel maioris boni, id est religionis impeditiuis non existente conditione in conscientia non valet: quando colligitur voluntatē testatoris fuisse, vt cōditio adimpleretur & nō aliter voluisse donare. Hæc conclusio est fratris Iosephi in suis floribus, cui accedunt in foro conscientiæ loquendo Caietanus & Nauarrus. Et patet, quia in conscientia, deficiente conditione deficit donantis voluntas, quia voluntate deficiente non transfertur dominium. Item claret quia prædictæ leges de conditionibus turpibus, aut impossibilibus habendis fundantur in præsumptione, scilicet quod sic testator se voluit iuri, & rationi conformare. At in foro conscientiæ secundū Nauarrum cessat præsumptio cum de voluntate donatoris in testamento constat in contrarium. Conclusio hæc intelligitur nisi donator significauit, aut voluit suam donationem secundum ius civile fore interpretandam. Sicut si donator esset iuris civilis conscius, etiam si sub vna illarum. 4. cōditionum donasset etiam non existente conditione secundū fratrem Iosephum legatum esset validum, quia visus est inquit secundum iuris formam donare. Sed forsitan talis cum iuris oppositi conscius sit, & nihilominus sub aliqua illarum. 4. conditionum, vult donare, & non aliter præsumendum est in conscientia secundum iuris formam voluisse donare: sed suam tantū peculiare volūtatē voluisse seruari.

b Hæc est Buro. in l. mulier. ff. ad Treb. §. eam proponitur. c. cap. vlti. mo 13. q. 2. Vide syl. regu. 1. Igitur pro ampliori explanatione sit tertia conclusio quando vltima voluntas testatoris ignoratur, neq; fati ex verbis eius in testamento colligitur: donatio b. secundum iura interpretanda est quia sic voluisse iuri se conformare in dubio præsumendum est. Alias vltima voluntas testatoris dum de ea constat pro lege seruanda est. b. hæc videtur bona decisio. Et quia cum de vltima voluntate

rate testatoris constat pro lege seruanda est, idcirco se- n *verb. te-*
cundum fratrem Iosephum iudex in foro exteriori ini- *gatiu. 1. q.*
que iudicabit: si contra donantem sub vna conditione ex 12.
supradictis quatuor ea non impleta sententiam tulerit,
quando testator insinuauit se nolle valere donationem
neque sortiri effectum, nisi conditione impleta. Et ratio
est in promptu, scilicet quia cessat iam presumptio legis,
cum voluntas testatoris habetur comperita.

¶ Proditur & alia hic quaestio an donatio causalis va- *Q6.1.*
lida sit etiam causa non subsequuta. Et ideo ambigitur an
donatio modalis valoris robur habeat modo non exple-
to. Et primo praemittamus oportet differentiam inter co-
ditionem, modum, causam, & demonstrationem quam so-
liti sunt assignare Iurista. Dicitur ergo secundum Syluest.
verb. conditio, conditio proprie est *quidam* futurus euen- *d. Hanc de*
tus in quem dispositio suspenditur & dicitur euentus fu- *fnitionem*
turus, quia de praeterito vel de praesenti non dicitur con- *struit Bar.*
ditio proprie, quia non suspendit. l. cum ad praesens cum *in l. 1. col.*
duabus sequentibus. ff. si certum petatur. Vnde proprie est *1. ff. de con-*
conditio quando suspendit in futurum euentum, siue in- *dit. & de-*
certitudo sit respectu rei, siue respectu diei, licet aliqua *monstr.*
glosse dubitaerint de die mortis. *e glos. in l.*

¶ Deinde consequenter inquiritur aequivalentes li si, *omnibus.*
& conditionem importantes quae nam sint dictiones, di *ff. de reg. in*
co verbi causa quod est li, cu v. g. lego cum Titius fuerit *ris. Tex. est*
consul, & li nisi, vt vendo tibi librum aureo, nisi alius in- *in l. quod-*
tra mensem conditionem fecerit meliorem & li, alioquin *cunq. §.*
& li, alias, vt scribes mihi librum intra mensem, alioquin, *1. de verb.*
vel alias, ro. nomine pena dabis, & li, siue vt promitto ro. *oblig.*

¶ si nauis ex Asia venerit, siue Titius fuerit consul, & li, aut al *Q6.2.*
ternatiuum, vt relinquo praedia propinquis, aut liberis quia
sensus est, si non sunt propinqui venient liberi, & li, qua *f. cum pa-*
diu, vt lego quoadiu gesseris negotia haeredis mei, & li, quo *ter. §. pen.*
ad donec, quousque, quia idem significant, & li, dum, vt *ff. de legat.*
lego uxori dum erit cum filio meo & li, quando, li, quan- *Q6.3.*
do cunq. aut vbi nupserit & idem de aliis innumeris. *g. l. obliga-*

¶ Sed iam quid est modus, indagandum venit, quem *tionē. §. mo-*
importat. li, vt. ¶ Est ergo modus vt patet ex legibus & lo- *du. ff. de*
quentibus de illo omnis qualitas adiecta dispositioni. sed *actio. &*
hoc est generaliter accipiendo modum. Sed si de modo *oblig.*
1 specia

specialiter loquamur, modus est moderamē dispositionis per oneris appositionem tanquam causā finalis, vt promitto, & lego tibi vt facias illud. Ideo modus non suspēdit vt conditio: sed clarificat. Vnde promissum sub modo potest peti de presentē exhibita cautione de modo seruādo.

h l. qui heredi. l. quibus diebus

§. Terminus. ff. de condit. & demonstr. & quod nos in cap. rerum. de condit. appositis.

¶ Iam inuestigemus opus erit quibus dictionibus significatur modus, seu quæ dictiones sint æquivalentes. & dico quòd est *li. dummodo*, quia eandem habet significationem. *ff. de contrahenda emption. l. cum ab eo, & l. ne. quia æquiualeat huic vt nō, & l. ad. vt lego ad ædificandū monumentū, & l. pro & l. in, vt lego. io. in monumento faciēdo, si dicat lego vxori in tempus liberorū *li. in, l. in*, facit conditionem, & *li. nomine vt lego io. nomine donuellarum* in genere quia semper sunt tales egentes de te puellæ, sed si relinquere in nomine dotis, vel redēpensionis certæ personæ, tunc faceret conditionem.*

Q. 4.

¶ Idem est de omni parte orationis quæ ad hoc significatum adaptari potest ex se, vel ex subiecta materia.

Q. 5.

¶ Sed & de demonstratione est inquirendum: quænam sit, & an inualider contractum vbi apponitur. Igitur demonstratio est certificatio rei ex aliquo præterito, vel presentē accidente, vel qualitate rei: quæ geritur vel est verbum, vel factum: quo aliquid ostenditur. Vnde vice proprii nominis fungitur demonstratio, vt cum testator dicit lego vxori meæ vestem quæ causa eius parata est. Illi verba quæ causa sunt demonstratiua.

¶ Demonstratio autem falsa inualidat actum, vt si dicat testator lego vxori vestem, quæ causa eius parata est si nihil paratum sit, legatum non valet. Secus si dicat lego vestem meam purpuream, quæ causa eius parata est quia licet falsa sit demonstratio ista, scilicet quæ causa meam apparet de re legata per verba præcedentia cum re talem habeat vestē *l. Quintus Mutius. Vnde est regula generalis, quod falsa demonstratio non inualidat legatū, neq; impedit vbi constat de re, & voluntate testatoris.*

i l. Q. Mutius. ff. de aur. & argen. leg.

k l. si sit. ff. de leg. 1.

¶ His expeditis iam ad quæstionem operæ precium facere satis. Et primo quādo quærebatur an donatio casualis valida sit, vt verbi gratia si donans dixerit dono tibi hanc rem, quia recte negotia mea gessisti: quid si non ita eo quod eius negotia non gesserit. ¶ Respondetur

Q. 6.

has propositiones. Si donatio inter vivos sub hac forma facta est dono tibi decē, quia gessisti negotia mea, quādo hæc causa deest, eo quod negotia hæc nullatenus gessit, intentio tunc donantis consulenda est in dubio, & si non obstante falsitate causæ dixerit se velle donare: donatio erit valida, quod si dixerit non voluisse, nisi stante causa, donare, inualida erit donatio. Hæc cōclusio pbatur, quia cū donatarius est dubius de donationis validitate, in cōscientia nequit melius à tali dubio absolui, quam consulendo, & sciscitando mentem donantis. Huic cōclusioni accedit frater Iosephus in suis floribus; itaque si causa, vel modus donātis non fuerit expressus: sed præsumptus, vel aliquater dubius: donatarius vel reddere acceptum, vel donantis intentionem consulere tenetur, quia alias mala fide retinebit nisi forsitan donans adeo sit liberalissimus, & ditissimus & donatum non adeo sit excedens, sed fortitum sæpe dari à tali, vt multum probabiliter credendum sit non fuisse donationem causalem, aut modalem, sed absolutam, & liberalem.

¶ Sed adhuc magis vrgemus quæstionem cuius meminit Sorus. Verum si quis mihi leger centum credens me esse suum filium, sua tamen leuitate deceptus, vel ab alio citra meam culpam, an possim ego illa iure optimo possidere: neque ibi satis constat quid Sorus tenuerit, cum affirmatiuam partem huius quæstionis ibi adduxerit pro antecedenti cuiusdam argumenti, tantum dicit argumentum non satis vrgere, quia ponit differentiam inter antecedens, & conclusionem cum argumentum sit à simili dicens non esse simile. ¶ Igitur pro resolutione quæstionis dico primum quod stādo in iure ciuili cōmuni post mortē sic legantis si dixerit in testamēto prius sic, Titium filiū meū hæredem instituo in casu scilicet, quo nō est ipse testantis filius inualidum est legatum. Hæc sententia est Syluest. verb. condit. q. 6. quia cū demonstratio sit falsa, licet constet de persona, tamen quia volūtas testatoris fuit instituire filium & consequenter Titium nō filium instituire noluit, ex cōsequenti etiā in cōscientia non valet. ¶ Sed quæritur: quia diximus de falsa demonstratio vitiet legatū? Iā ad hoc respōdimus supra ex mēte Syluest. & nūc respōdemus denuo ex mente

n Syl. ver mente quoque eius^a quod falsa demonstratio tunc non
bo conat. officit quando constat de re, & voluntate, vt cum dico le-
go tibi seruum emptum à Titio, cum sit emptus ab alio,
q. 6.

Q. 9. modo constat de seruo. in tit. §. huic proxima.

¶ Sed intricatius est dubium, an falsa causa similiter vi-
tiet legatum, vt verbi gratia, si quis dixerit lego Petro cen-
tum quia mihi tale seruitium fecit, cum tamen non fece-
rit, & quidem si respondeamus ad quæstionem in foro
exteriori, & de iure communi planum est secundum Syl-
uestrum verbo legatum l. q. 12. si causa sumatur vt causa,
vt in exemplo posito, etiam si sit falsa non vitiat legatum
ita instit. eo tit. §. longe.

o Ex Cato

u. l. 17. §.

quod auer-

ae condit.

et demon-

strat. Fac.

l. 2. C. de

falsi. caus.

ad legat.

¶ Dico ad quæstionem vltimus, quod stado in legibus
Hispaniæ forte talis falsa causa in casu quæstionis vitia-
bit in foro exteriori legatum, ita, l. 21. tit. 9. partite. 6. qua
l. 3. tit. 14. tertie partite, vt colligitur ex repositorio Hugo-
nis de Celfo verbo legatum verfic. 16. cauetur quod si
causa, quam apposuerit testator in legato nõ fuerit vera,
legatario non debetur legatum, nisi probauerit causam.

¶ Igitur in hoc quatenus attinet foro exteriori stabit
tur eius consuetudini: sed quantum attinet ad conscientiam
in casu quæstionis vbi quis dixerit lego Petro. 10. eo quod
fecerit negotia mea, casu quo talia negotia non gesse-
rit Petrus, saluo meliori iudicio arbitror distinguendum.
Nam si negotium cuius meminit quod gessisset Petrus,
potuit leganti esse occultum, tunc quia per fidem curam-
que sollicitam quam potuit concipere de Petro, aut per
alicuius falsam suggestionem potuit credere, & decipi
cre tendo Petrum tale negotium gessisse, cum non gesse-
rit, tenebitur Petrus legatum non adire, quia in hoc casu
cum præsumatur legans ex errore legasse, consensus ad
soluitur donandi defuit. Quare legatum in conscientia nõ
tenebitur. At si illud negotium talis nature erat vt legato-
rem non potuit latere, quia verbi gratia in persona eius
complendum erat, verbi gratia, quia ex mandato le-
gantis debita Petrus recuperaturus erat & sciuit lega-
tor nec mandatum tradidisse Petro, nec Petrum eius de-
bita recuperasse, quia postea ab hæredibus recuperata
sunt, tunc siquid legauit Petro quod non sit tanti valoris
& pñsi, cũ alioquin testator diues sit & solitus esset esse cũ
legat

legatario liberalis, probabiliter præsumi potest in conscientia (cum in isto casu causam illam non perstruxisset legator non potuerit ignorasse) liberaliter illa legasse ratione benevolentia, subque illa simulata causa voluisse præterege suam liberalitatem. At tutius est in conscientia hoc sequi ius.

¶ Addo demum quod si talis legator inofficiose legaret ultra id quod sibi permittitur per legem, scilicet quia non caret liberis legitimis, & parentibus, & ideo ad istud legatum inofficiosum, & excedens in foro exteriori iustificandum falsas causas prætereget dicens: lego Petro duo millia aureorum in recompensationem tot debitorum quibus illi sum astrictus, istum excessum solvere non tenetur hæres, antequam istam causam veram esse probeatur. ita. l. 3. rit. 14. partitæ tertie.

¶ Sed pergitur adhuc perquirere vtrum valeat legatum sub conditione quod fiat aliquid quod iam factum erat, vt verbi gratia quod fiat altare in tali loco, & hoc iam legatarius fecerit. **Qd. ro.**

¶ Ne immoremur in re constanti, ad hoc dico cum Syluestro legatum. 1. quæst. 1. quod non valet, sed efficitur caducum. **P**

¶ Insuper qui legauit ecclesie centum si ibi sepeliretur, sed quia in mortali peccato notorio obiit, ibi non sepelitur, nihilominus soluetur legatum, quia impossibilitas ex parte legantis non vitiat, secundum Syluestrum. 4

¶ Aduertito vltimo, quod si conditio mixta, id est partim dependens à potestate hominum, & partim ex euentu fit, quæ apponitur institutioni legatarij, aut heredis, instituitur sub tali conditione: si fit ex descendens adibit hereditatem, etiam conditione non impleta, & idem de legato. Cæterum si fuerit extraneus, adimplenda est prius conditio: sed in hoc casu in fauorem libertatis etiam si prædicta conditio non impleatur legatum valebit. l. 3. rit. 9. part. 6.

¶ Tandem etsi non omnia sint perferenda, sed aliqua reserua Juristis: tamen hoc hic non abs re perferendum venit vtrum donatio conditionalis, vel modalis, id est facta sub modo vel ob causam reuocare possit.

¶ Pro quæstionis illustratione sit primum dictum de donatio

p Bar. hec
iradit. t. cõ
ditionem.
ff. de cond.
& demoni
q Syluest.
ver. legatij
1. q. 10.
& Lohit.
nuit. ff. de
condit. &
demonstr.

Qd. ii.

*r l. potior.
§. videamus ff. qui pot. in pig. hab.*

donatione conditionali, dico quod reuocari non potest conditione pendente, quia ex futuro euentu pendet. Neque etiam conditionalis donatio reuocari potest iam purificata conditione, quia est vera, & mera donatio. Quod intellige si non intercesserit ingratitude, vel alia causa sufficiens ad reuocandum, & proprie conditione deficiente licet non sit valida donatio, non dicitur reuocari, quia quod non est, reuocari non potest, quia perinde est, ac si non fuisset, de sponsalibus impuberum ad dissoluendum.

¶ Secundo dico, loquendo de modali donatione cum doctoribus in capite verum de condit. apposit. quod si modus non seruetur distinguendum est, quia aut modus fuit principalis, seu finalis causa contractus: & tunc reuocari potest.

s Contra-ctus, cuius finalis modus negle-ctus est, reuocatur, secundum Barto. l. 2. §. si. de donat. & l. cum lege C. de pact. & l. ea conditio ne. C. de rescind. vendit.

¶ Si autem modus appositus donationi non fuit causa finalis donationis, tunc non reuocatur donatio cessante modo, facit lex Neuius. ff. de manum. testam. vbi non reuocatur libertas legata seruis sub hac conditione vt alicuius vicibus accenderent luminaria super legatoris sepulchrum quamuis non impleatur modus, quia textus non considerauit modum vt causam finalem datæ libertatis, sed vt causam impulsuam. Et si sumus in dubio, & donatio est in piam causam, fauore piæ causæ videbitur contemplata pia causa pro causa finali, ita Barto. in leg. ea conditio ne. C. de rescindenda vendit. & in lege si pecunia in prin. ff. de conditionibus ob causas. Alias non.

¶ Iam tandem ipsa ratio ex postulat agamus & de donatione modalis facta ecclesiæ si modus non seruetur, an reuocari possit & qua autoritate. ¶ Dico ergo vt ex supradictis elicitur talis donatio reuocari non potest, nisi expressum fuerit quod reuocari possit cessante modo de conditio. apposit. capite verum. Cuius ratio potissima est, quia sic donatum ecclesiæ, videtur pro salute animæ principaliter donatum extra de testamentis capite requisitum & facit glossa in lege si quis Titio. ff. de legat. Vnde modus appositus non videtur causa finalis, sed impulsiva qui cessante non cessat effectus: nisi sit expresse actum, & quia modus est conditio impropria, ideo quandoque dicunt doctores idem de donatione facta ecclesiæ sub conditione, scilicet impropria, non autem sub conditione propria,

Q. 12.

propria, quia ea donationem suspendit, & ea non impleta non valet per dictum cap. verum.

¶ Et quando expresse dictum est à parte, quod donatio modalis possit reuocari, si tamen prælatus sit solus qui modum non seruat, nõ reuocabitur, secus est si donatio sit conditionalis, quia etiam si solus prælatus conditionem nõn seruet, donatio non tenet, quia in acquirendis, solus prælatus nocere potest ecclesie, non in acquisitis: & verus est ad hanc reuocationem quando expressum est quod possit reuocari quod requirit sententiam, nisi expressum fuit quod propria auctoritate possit reuocare donans non seruato modo nisi donata essentiam effecta sacra, vel nisi donatarius esset de facto resistens, quia prætaret materiam veniendi ad arma quod non licet.

¶ Glos. & doct. 16. q. 6. § fin.

¶ Syl. verbo donatio 1. q. 16. &

¶ De donationibus dubiis, de iudicibus accipientibus ultra stipendia ratione promprioris expeditionis, & de epologo de acceptis ob turpem causam.

C A P. XXIX.

¶ Quoniam inabsolutam quam cepimus explicare de donationibus materiam, in eius potissimis difficultatibus relinquere non oportet, adiicientes vltimus dicimus: ex ante prædictis sequitur, quod siquid ex donatione ob causam præsentem, causa non existente fuerit acceptum restituendum est l. quia deficit voluntas dantis quæ restitutionis est radix. ¶ Hinc sequitur quod puella, quæ accepit munuscula vt alliceretur vt meminimus antea dixisse, postquam nõ consensit turpitudini donantis ad restitutionem sibi hac causa donati tenetur: quia causa non subsequuta, deficit voluntas donantis. ¶ Hinc à quæritante elemosynam in notabili quãtitate per fictionem paupertatis ex mente Soti & Nauarri restituendam esse diximus, quia cum quis impendit notabilem quantitatem ficto pauperi, licet amor Dei sit causa præcipua sed subuentio pauperis est etiam causa finalis & non solum impulsua.

¶ Præterea magis nos explicantes addimus, quod donatio si fiat vbi causa, vel modus propter quem donans donat, nõ fuerit expressus ab ipso, sed dubius, vel præsum